Samenvatting van de cursus C.8-4: Inleiding tot New Age ,

Algemeen

Deze cursus onderzoekt New Age als een veelzijdig cultuur- en hermeneutisch fenomeen dat voortkomt uit een brede maatschappelijke zucht naar hersacralisering, holisme en spirituele ontvoogding.

Tegenover de verengde, reductieve moderne rede - die zich uitsluitend beperkt tot zintuiglijk waarneembare en seculier-natuurwetenschappelijke data - stelt New Age een holistische rede die trans-fenomenaal en trans-rationeel is, en die ook paranormale, energetische en mystieke lagen van de werkelijkheid als legitieme kennisbronnen erkent.

Via een fenomenologische benadering en uiteenlopende steekproeven analyseert de cursus hoe New Age oeroude archaïsche, esoterische en antieke tradities - zoals animisme, dynamisme, astrologie, sjamanisme, theürgie en westerse alchemie - herneemt, democratiseert en verbindt met moderne inzichten uit onder meer de transpersonale psychologie en de bio-energetica.

Zo functioneert New Age, analoog aan traditionele religies, als een gelaagd stelsel van zingeving en probleemoplossing waarin het ervaren van de kosmische levensenergie (mana, prana, tsji) en de verbondenheid van alles met alles centraal staan.

1: Holisme, de Moderne Rede en de Holistische Rede

Het centrale uitgangspunt van de cursus is het begrip holisme, afgeleid van het Griekse holos (geheel of totaal). Methodologisch en ontologisch houdt holisme in dat een totaliteit eigenschappen vertoont die niet terug te voeren zijn tot de afzonderlijke onderdelen alleen. New Age stelt hierin het axioma van de universele verbondenheid voorop: alles in de kosmos - materie, leven, mens en geest - maakt deel uit van één alomvattend, geïntegreerd verband.

De cursus stelt de moderne rede tegenover de holistische rede. De typisch moderne, seculaire rede werkt reductief: zij herleidt de werkelijkheid tot wat de doorsnee mens via de zintuigen kan waarnemen en via natuurwetenschappelijke methoden kan toetsen. Buitengewone of paranormale ervaringen worden binnen de moderne rationaliteit veelal willekeurig genegeerd of uitgebannen. De holistische rede daarentegen weigert de werkelijkheid te versmallen tot enkel het seculaire en empirisch-toetsbare.

Zij is trans-fenomenaal en trans-rationeel: zij erkent dat er werkelijkheidslagen bestaan die de alledaagse zintuiglijke waarneming

overstijgen en zoekt naar een rationele doordenking van deze ruimere ervaringen.

Een praktisch voorbeeld van dit holisme is de Chinese beweging Falun Gong, waarin lichamelijke oefeningen, ethische waarden en het openen van energielijnen samenkomen zonder dat er sprake is van een traditionele dogmatische kerkinrichting.

2: De Religieuze Kwestie: Het Heilige, Mythe en Dialoog met de Bijbel

In de moderniteit en postmoderniteit staat het verschijnsel religie onder druk, maar tegelijk blijft de vraag naar zingeving onverminderd actueel. Religie wordt in de cursus benaderd als een antropologische manier om opgaven (levensproblemen) te vatten en op te lossen. Het object van religie is het heilige of numineuze.

De cursus onderscheidt daarin essentiële kenmerken zoals de apocalyptiek (het onthullen van de andere wereld via visioenen), aretalogie (het verrichten van machtsdaden of wonderen), offerbereidheid en bidden. Ook het magische gebed - gericht op de actieve beïnvloeding van levenskracht - vertoont een diep afhankelijkheidsbesef ten opzichte van hogere entiteiten.

In antieke en heidense culturen werd het heilige vaak ervaren binnen een harmonie der tegengestelden (W.B. Kristensen): de godheid belichaamt zowel opgang als ondergang, heil als onheil, en schept zowel goed als kwaad. Binnen de Bijbelse traditie vond er echter een cruciale ethische revolutie plaats. Waar heidense vruchtbaarheidsreligies gekenmerkt werden door natuurlijke driften en sacrale seks, introduceerde de Bijbel de transcendentie van de gewetensvolle God (Jahweh) en de Decaloog. Gods Geest (ruah) geldt in de Bijbel als de werkelijke bron van levenskracht en geluk, mits de mens gewetensvol leeft.

3: Primitieve en Antieke Religie: Van Animisme tot Theürgie

Om het fundament van New Age te begrijpen, grijpt de cursus terug naar de structuren van de primitieve en antieke religie. Primitieve religie steunt op drie basiselementen:

- *Animisme:* het geloof dat anorganische en organische dingen en zielen geladen zijn met levenskracht.
- *Dynamisme*: de centrale ervaring van mana, dunamis of mysterieuze levensenergie.
- *Veroorzakersgeloof*: het vereren van oerwezens of cultuurhelden (Urheber) die de ordening en instellingen van de kosmos hebben gesticht.

Magie werkt binnen deze kaders volgens de sympathiewet: het principe dat alles op afstand via een onzichtbare energie op elkaar kan inwerken. Dit manifesteert zich in imitatieve/ homeopathische magie (gebaseerd op gelijkenis) en metonymische/ contagieuze magie (gebaseerd op samenhang).

In de antieke wereld vond dit zijn hoogtepunt in technieken zoals tempelslaap (incubatie) voor genezing en theürgie (hoger spiritisme). Theürgen gebruikten media (inlijving) en gewijde symbolische voorwerpen (dunameis) om in contact te treden met goddelijke en daimonische entiteiten.

4: Verschijningsvormen, Technieken en Figuren van New Age

New Age ontleent zijn naam aan de astronomische en astrologische precessie van het lentepunt: de overgang van het Vissentijdperk naar het Aquarius- of Waterman-tijdperk. Kenmerkend voor New Age is de democratisering van esoterische en occulte kennis: wat vroeger voorbehouden was aan een besloten elite van ingewijden, wordt nu toegankelijk gemaakt voor de brede massa.

De beweging kent vele gidsen en expressievormen:

- *Gidsen en auteurs*: Figuren zoals Carlos Castaneda (die via leringen van de Mexicaanse Indiaan Don Juan Matus de aparte werkelijkheid introduceerde) en Paulo Coelho (wiens boek 'De Alchemist' oproept tot het volgen van een individuele spirituele weg buiten dogmatische kaders) fungeren als populaire symbolen.

- *Bio-energie en geobiologie*: Het Kirlian-effect (elektronfotografie) tracht de stralingengordel of aura rond biologische lichamen zichtbaar te maken. Daarnaast organiseert Feng Shui de ruimte om de stroom van kosmische levensenergie (tsji) te harmoniseren.

- *Lichaam en geest:* Technieken zoals Laya yoga richten zich op het activeren van de zeven chakra's (energiecentra in het zielenlichaam). Nei kung (beendermagie) past vergelijkbare principes toe op het beendermerg om veroudering tegen te gaan.

- *Geesteskracht en paranormaliteit:* Via visualisatie (positief denken) en mind power wordt verbeeldingskracht ingezet om doelen en genezing te realiseren. Vormen van channeling (mediumschap) en psychometrie laten zien hoe mensen zich openstellen voor informatie uit hogere of buitennatuurlijke

bewustzijnslagen. Ook sjamanisme, astrale uittredingen, tarot/ kaartleggen en hekserij kennen een eigentijdse heropleving.

5: Wetenschap, Bewustzijnsverruiming en Cultuurkritiek

New Age is niet louter zweverig; het zoekt voortdurend de dialoog op met grensgebieden van de wetenschap. In de transpersonale psychologie (onder meer ontwikkeld door Stanislav Grof) worden verruimde bewustzijnstoestanden (altered states of consciousness) niet als pathologisch afgedaan, maar als gelijkwaardige dimensies van de menselijke psyché onderzocht.

De cursus wijst op de blinde vlekken van een verstard rationalisme. Zoals William James opmerkte, doorloopt elke vernieuwende gedachte vaak drie fasen: eerst afwijzing als absurd, vervolgens schoorvoetende erkenning van de feiten, en ten slotte de claim van de gevestigde orde dat zij het altijd al wist.

Epistemologen en geneeskundigen (zoals Larry Dossey) benadrukken dat het negeren van spontane remissies, paranormale waarnemingen of plattelandswijsheid een verarming van de kennis betekent. Waar de westerse industriële en materiële cultuur traditionele genezers en spirituele structuren dreigt af te takelen, biedt New Age een cultuurkritisch platform dat de helende krachten van de natuur en de menselijke geest opnieuw centraal stelt.